

*Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).
Спеціальність – 281.
Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 12.*

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.12.17>

УДК 330.47:004

I. Г. Канцур,

к. е. н, доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного управління,

Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3642-1670>

Є. Ю. Іванов,

аспірант, Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-3786-5048>

МАЙБУТНЄ ДЕРЖАВИ ЦИФРОВЕ: ЯК ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІНЮЮТЬ УРЯД

I. Kantsur,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Management and Public Administration, State Tax University*

E. Ivanov,

Postgraduate Student, State Tax University

THE FUTURE OF THE STATE IS DIGITAL: HOW TECHNOLOGY IS CHANGING THE GOVERNMENT

Дана робота присвячена дослідженню теоретичних основ та сучасних тенденцій розвитку електронного урядування. Вона охоплює широкий спектр питань, пов'язаних з використанням інформаційних технологій для оптимізації діяльності державних органів, взаємодії з громадянами та бізнесом.

Автор досліджує, як електронне урядування, підкріплене хмарними технологіями, блокчейном та штучним інтелектом, спрощує отримання адміністративних послуг.

Так, в умовах проведення адміністративної реформи та євро інтеграційних процесів, впровадження ідеї «сервісної держави» гостро стоїть питання удосконалення інституту адміністративних послуг в контексті цифрової трансформації.

Організація надання адміністративних послуг, зокрема в електронній формі, цифрова трансформація цієї сфери суттєво впливають і надалі визначально впливатимуть на щоденне життя усіх громад України, а також на роботу публічних службовців. Питання цифрового розвитку, цифрової трансформації та цифровізації нині є одним з пріоритетів у діяльності Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Сучасні тенденції відбивають динаміку розвитку досліджуваної сфери. Це нові ідеї, підходи, технології, які з'являються і набирають популярності.

This study is dedicated to the research of theoretical foundations and contemporary trends in the development of e-government. It covers a wide range of issues related to the use of information technologies to optimize the activities of government agencies and interactions with citizens and businesses.

In the context of administrative reform and European integration processes, the implementation of the "service state" concept has acutely raised the issue of improving the institution of administrative services in the context of digital transformation.

The organization of the provision of administrative services, particularly in electronic form, and the digital transformation of this sphere have a significant impact now and will continue to have a defining impact on the daily lives of all Ukrainian citizens, as well as on the work of public servants. The issue of digital development, digital transformation, and digitalization is currently one of the priorities in the activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine, central executive authorities, and local self-government bodies.

Contemporary trends reflect the dynamics of the development of the studied sphere. These are new ideas, approaches, and technologies that emerge and gain popularity.

The identification of key challenges of digital transformation in various spheres of public life has necessitated systemic legislative changes and reforms, and corresponding restructuring, the effectiveness of these changes determines the extent to which digital transformation opportunities are used, the development of competition and innovation, and the state's ability to promptly respond to citizens' needs and demands.

The article examines how digital transformation is reshaping traditional models of public administration. The author explores how e-government supported by cloud technologies, blockchain, and artificial intelligence, simplifies access to administrative services, increases transparency in government processes, and creates new opportunities for business development. Particular attention is paid to how these innovations enhance citizens' quality of life and strengthen trust in government institutions.

Ключові слова: *адміністративні послуги, електронне урядування, інформаційні технології, державне управління, цифрова трансформація, хмарні технології, блокчейн, штучний інтелект, громадянин, бізнес.*

Keywords: *administrative services, e-government, information technologies, public administration, digital transformation, cloud technologies, blockchain, artificial intelligence, citizen, business.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Цифрова трансформація державних послуг – це глобальний тренд, який радикально змінює спосіб взаємодії громадян з державою. Впровадження цифрових технологій у сферу надання адміністративних послуг відкриває нові можливості для підвищення ефективності, прозорості та доступності державних послуг.

Аналіз досліджень і публікацій. Цифрова трансформація надання адміністративних послуг – це складний процес, який супроводжується низкою викликів. Навіть зараз, коли багато країн досягли значних успіхів у цій сфері, залишаються невирішені проблеми, а саме: технічні, організаційні, соціальні та проблеми, пов'язані з блокчейном. Ці проблеми є взаємопов'язаними і вимагають комплексного підходу до вирішення.

Теоретично-практичні дослідження стосовно цифрової трансформації у сфері послуг державного управління висвітлено у працях вітчизняних і зарубіжних науковців і практиків. Так, Т. Биркович, В. Биркович та О. Кабанець вважають, що «ефективне управління будь-якою галуззю у сучасних умовах неможливе без широкого застосування сучасних інструментів електронного урядування, у тому числі автоматизації обробки великих обсягів даних та інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень, оптимізації та автоматизації адміністративних процесів, запровадження електронних форм взаємодії» [2, с. 75].

В. Ю. Степанов зауважує, що «широке застосування інформаційних технологій у сфері державного управління дозволяє підвищити ефективність: міжвідомчої взаємодії; надання державних послуг населенню й організаціям; персональної та колективної роботи співробітників федеральних органів державної влади» [3, с. 101]. Р. Dunleavy, Н. Margetts, S. Bastow, J. Tinkler вважають, що інформатизація суспільства є новою концепцією державного управління [4, с. 468]. Розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження інформаційних комп'ютерних технологій в усі сфери суспільного життя, зокрема у діяльність органів державної влади й органів місцевого самоврядування, є одним із пріоритетних напрямів державної

політики – зазначає О. Качний [5].

Відповідно до закону України «про адміністративні послуги» від 06.09.2012 № 5203-VI (далі - закон від 06.09.2012 № 5203-VI) адміністративна послуга – результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону. Відповідно до цього закону від 06.09.2012 № 5203-VI державна політика у сфері надання адміністративних послуг базується на принципах оперативності та своєчасності, раціональної мінімізації кількості документів та процедурних дій, що вимагаються для отримання адміністративних послуг, доступності та зручності для суб'єктів звернень, тощо. Цим законом передбачена можливість на отримання послуги в електронній формі через Єдиний державний портал адміністративних послуг [1].

Через адміністративні послуги держава втілює в життя свої політичні рішення. Наприклад, реєстрація народження, видача паспортів, надання соціальних допомог – це все приклади реалізації державної політики у сфері демографії, соціального захисту тощо.

Державне агенство з питань електронного урядування є відповідальним за реалізацію положень даних нормативно-правових актів у сфері надання електронних послуг [6] .

Адміністративні послуги є основним каналом взаємодії між державою та громадянами.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз впливу цифрових технологій на трансформацію державного управління та надання публічних послуг, визначити потенціал цифрових інновацій на підвищення ефективності, прозорості та доступності державних послуг.

Виклад основного матеріалу. Перехід від традиційних, паперових форм надання адміністративних послуг до електронних був зумовлений цілим рядом

факторів, які зробили такі зміни не лише бажаними, а й необхідними. До цих причин можна віднести наступні:

- відсутність необхідності стояти в чергах, відвідувати різні установи;
- можливість отримати послуги в будь-який час доби, не виходячи з дому;
- можливість відстежувати статус своєї справи онлайн.

Ефективність від цих процесів для держави полягає в наступному:

- зменшення витрат на папір, друк, архівування;
- швидке оброблення великих обсягів даних, зменшення кількості помилок;
- стандартизація процедур, підвищення прозорості;
- створення єдиного цифрового простору для надання послуг.

Сучасна держава не керує суспільством, а надає йому послуги. Громадянин сьогодні є споживачем адміністративних послуг.

Тому, електронне урядування (е-урядування) – це використання інформаційних і комунікаційних технологій для надання державних послуг, взаємодії між державними органами та громадянами.

Теоретичні засади е-урядування базуються на таких концепціях:

- Відкрите урядування: прозорість, участь громадськості у прийнятті рішень, доступ до інформації.
- Добробут громадян: забезпечення зручного та ефективного доступу до державних послуг для всіх верств населення.
- Інновації: постійний пошук нових технологічних рішень та впровадження їх у практику.
- Партнерство: співпраця державних органів з бізнесом, громадськими організаціями та міжнародними партнерами.

Реалізація концепції електронного урядування диктує паритетну участь фахівців із державного управління та інформаційних технологій у розробці методики аналізу функцій державних установ. А значить, запровадження

електронних адміністративних регламентів – це не стільки автоматизація, скільки вироблення нових підходів до аналізу структури державних процесів та пошук нових моделей опису діяльності державно-управлінських структур.

Сучасними тенденціями розвитку електронного урядування є:

- широке впровадження електронних послуг;
- використання штучного інтелекту для автоматизації процесів;
- залучення громадськості до розробки стандартів;
- орієнтація на принципи безперервного вдосконалення.

Світ електронного урядування постійно розвивається. Одним із аспектів електронного урядування є мобільний уряд, який фокусується на наданні державних послуг через мобільні пристрої.

Такий уряд запроваджує інноваційний підхід до надання державних послуг, що само по собі передбачає використання мобільних пристроїв (смартфонів, планшетів) для взаємодії громадян з державними органами. Це, по суті, міні-уряд у смартфоні, який дозволяє отримувати різноманітні послуги в будь-який час і в будь-якому місці.

Україна демонструє значні успіхи у розвитку мобільного уряду, але є ще великий потенціал для зростання. Наша країна активно працює над розширенням спектру доступних послуг, і це спостерігається як у розширенні можливостей у платформи «Дія», так і в тому, як підвищується рівень цифрової грамотності населення.

Отже, мобільний уряд є частиною електронного урядування. Він забезпечує додаткові зручності для громадян, дозволяючи отримувати державні послуги в будь-який час і в будь-якому місці.

Електронне урядування - це більш ширше поняття, яке охоплює всі форми взаємодії державних органів з громадянами, бізнесом та іншими органами влади за допомогою інформаційних технологій. Це може бути як через веб-портали, так і через мобільні додатки, електронну пошту тощо.

Сьогодні основними моделями електронного урядування є:

1. Надання державних послуг громадянам - модель G2C (Government to Citizen).

2. Взаємодія між урядом і бізнесом, включаючи процеси ліцензування, податкові процедури тощо - модель G2B (Government to Business).

3. Забезпечення обміну інформацією та співпраці між різними державними органами - модель G2G (Government to Government).

Модель G2C (Government to Citizen) – це концепція взаємодії державних органів з громадянами, яка передбачає використання інформаційних технологій для спрощення та покращення надання державних послуг.

Ця модель передбачає створення спеціальних платформ, порталів або мобільних додатків, де громадяни можуть дізнаватись про державні послуги, заповнювати електронні форми для отримання різних видів послуг, контролювати процес розгляду своїх звернень онлайн та отримувати результати надання послуг в електронному вигляді.

Модель G2C активно впроваджується в Україні на порталі «Дія». За допомогою використання моделі G2C можна сплатити податки через електронні кабінети, можна зареєструвати авто, отримати виписку з реєстру, подати декларацію, оформити деякі соціальні виплати, записатись до лікаря, брати участь в обговоренні проектів законів та інших нормативно-правових актів.

Друга модель G2B (Government to Business) - передбачає взаємодію державних органів з бізнесом за допомогою інформаційних технологій. Мета цієї моделі – спростити та автоматизувати процеси взаємодії бізнесу з державою, зменшити бюрократичні бар'єри та створити сприятливе середовище для підприємництва.

В Україні досить активно розвивається модель G2B. Портал "Дія" пропонує ряд послуг для бізнесу, таких як реєстрація компанії, подання звітності та отримання довідок, що є дуже важливим для бізнесу.

Ця модель має великий потенціал для розвитку бізнесу в Україні. Впровадження електронних послуг дозволяє зменшити бюрократичні бар'єри, підвищити прозорість і ефективність взаємодії бізнесу з державою. Однак, для досягнення максимального ефекту необхідно подолати існуючі виклики та продовжувати розвивати електронне урядування.

Інформаційні технології, що використовує модель G2B.

1. Веб-технології – це розробка веб-порталів та веб-сервісів за допомогою мов програмування, що дозволяє різним системам обмінюватись даними;
2. Хмарні технології – зберігання та обчислення великих обсягів даних та забезпечення доступу до сервісів;
3. Бази даних – реляційні та нереляційні БД для зберігання, обробки, швидкого пошуку інформації про компанії, податки, ліцензії та інші дані;
4. CMS (Системи управління вмістом) – дозволяють створювати, редагувати та публікувати інформацію на веб-порталах без необхідності знання програмування;
5. Системи електронного документообігу – вони дозволяють створювати, зберігати, підписувати та маршрутизувати документи в електронному вигляді.
6. Системи безпеки – захищають дані від несанкціонованого доступу, а також від кібератак;
7. Штучний інтелект – це автоматизація рутинних задач, може аналізувати великі обсяги інформації та приймати рішення;
8. Блокчейн – забезпечує прозорість та безпеку транзакцій;
9. API – дозволяє різним системам взаємодіяти між собою та обмінюватись даними.

І третя модель G2G (Government to Government) – це забезпечення обміну інформацією та співпраці між різними державними органами.

Це не дуже відома модель для громадян, але вона передбачає взаємодію між різними державними органами за допомогою інформаційних технологій.

Використання моделі G2G дозволяє обмін даними між реєстрами, таких як, наприклад, державний реєстру фізичних осіб – платників податків, єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що дозволяє автоматично обмінюватися даними та уникнути дублювання інформації.

Також державні органи використовують електронні системи для обміну документами, і це пришвидшує процес ухвалення рішень та зменшує паперові носії; вони можуть об'єднувати свої зусилля для створення спільних платформ, які надають комплексні послуги громадянам та бізнесу (наприклад, портал «Дія»), здійснювати закупівлі товарів, робіт і послуг одна в одній через електронні майданчики тощо.

Великий крок розвитку електронного урядування – використання великих даних (Big Data), що дає урядам аналізувати величезні обсяги інформації, які надходять від громадян, бізнесу та інших джерел. Це допомагає прогнозувати потреби населення, підвищувати ефективність управлінських рішень та планувати державні послуги на основі даних.

Особливою є тема електронної ідентифікації та цифрового підпису. Ця система (e-ID) та цифрові підписи стали важливою частиною електронного урядування, оскільки вони дозволяють громадянам та бізнесу взаємодіяти з державою онлайн без необхідності фізичної присутності. Це сприяє спрощенню процесів реєстрації, подання документів та укладання угод в електронному форматі.

Технологія блокчейн впроваджується для підвищення безпеки й прозорості державних процесів, таких як голосування, управління даними та укладання контрактів. Блокчейн створює невідомі та прозорі записи, що підвищує довіру громадян до державних послуг, зокрема в таких чутливих сферах, як вибори та фінансові транзакції. Кожен блок містить інформацію про транзакції, час створення та посилання на попередній блок.

Всі транзакції є публічними та доступними для перегляду кожним учасником мережі. Високий рівень безпеки забезпечується криптографічними

алгоритмами, які захищають дані від підробок та несанкціонованого доступу.

Блокчейн може використовуватись для створення смарт-контрактів, що автоматизують виконання угод, для відстеження руху товарів по постачальницькому ланцюгу, а також може забезпечити безпечне зберігання медичних даних пацієнтів.

Вже набирають обертів платформи, які дозволяють громадянам брати участь у прийнятті рішень, і вони дедалі стають популярнішими. Інструменти електронної демократії, такі як електронні петиції, опитування, громадські консультації та електронне голосування, забезпечують громадянам можливість активніше впливати на урядову політику.

Сьогодні, як ніколи, перед країною стає проблема надання адміністративних послуг для громадян з особливими потребами.

Надання адміністративних послуг для всіх громадян, незалежно від їхніх особливих потреб, є важливим аспектом будівництва інклюзивного суспільства.

В Україні через веб-портал «Дія» та інші онлайн-сервіси, пропонується ряд послуг, що спрощує отримання адміністративних послуг для людей з обмеженими можливостями.

Для забезпечення повної доступності адміністративних послуг необхідно постійно працювати над удосконаленням законодавства, інфраструктури та підходів до надання послуг. Важливо залучати до цього процесу громадські організації, людей з інвалідністю та експертів у галузі доступності.

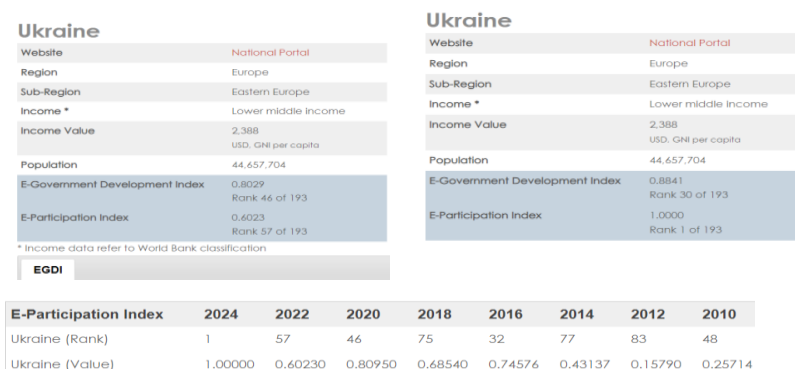
2020 рік був знаменним у світовому порівняльному аналізі показників електронного уряду, оскільки країнам все частіше нагадують про важливість та актуальність цифрового уряду. Цифрова трансформація нині є найважливішою частиною сталого розвитку багатьох країн на національному рівні.

За результатами нового дослідження ООН (2024р.) «Огляд електронного урядування ООН – Прискорення цифрової трансформації заради сталого

розвитку», Україна значно покращила свої позиції у світових рейтингах цифрового урядування.

Зокрема Україна стала першою у рейтингу електронної участі (E-Participation Index, EPART), піднявшись, порівняно з 2022 роком, на 56 позицій. А у рейтингу електронного урядування (E-Government Development Index, EGDI) – посіла 30-те місце, що на 16 позицій вище, ніж 2022 року.

Огляд електронного урядування ООН (англ. – United Nations E-Government Survey) – це глобальне дослідження ООН, яке проводиться кожні два роки й оцінює рівень розвитку електронного урядування у 193 країнах світу. Оцінювання проводять за індексами електронного урядування (EGDI) та електронної участі (EPART), що дозволяє виміряти ефективність цифрових трансформацій у державному управлінні (рис.1) [8].

Рис.1. Показники ефективність електронного урядування в Україні.

Джерело: сформовано на основі [8]

Такий суттєвий прогрес України в цифровізації був би неможливим без активної роботи Міністерства цифрової трансформації України та системної підтримки міжнародних партнерів, коштом яких впроваджують відповідні проекти міжнародної технічної допомоги.

Україна досягла вагомих результатів у впровадженні європейських цифрових стандартів. Наша країна отримала максимальні оцінки за імплементацію Європейської рамки взаємодії (European Interoperability Framework) про що свідчить Digital Public Administration factsheets – 2024. Один із ключових пріоритетів України – це взаємне визнання електронних

довірчих послуг між Україною та ЄС. Необхідні законодавчі зміни вже проведені, Європейський Союз високо оцінив відповідність України реформам у цій сфері. Водночас право ЄС динамічно розвивається і країна планує відображення цих змін в українському законодавстві, зокрема щодо оновлення Регламенту ЄС eIDAS 2 [7].

«Україна робить значні кроки в напрямі повної цифровізації державних послуг, мета – повна інтеграція до цифрового простору ЄС, і Україна активно працює над взаємним визнанням електронних довірчих послуг між Україною та Європейським Союзом» [7].

Основними технологічними тенденціям електронного урядування на сьогодні є:

- хмарні технології;
- блокчейн;
- штучний інтелект.

Ці тенденції відображають глобальний тренд, але Україна також фокусується на наданні персоналізованих послуг, розробці нових мобільних додатків, спрощенні доступу до інформації, співпраці між різними державними органами та посиленням заходів кібербезпеки.

Тож, електронне урядування постійно розвивається, інтегруючи нові технології та відповідаючи на зміни потреби суспільства.

Підсумовуючи це все, можна стверджувати, що сучасні тенденції розвитку електронного урядування спрямовані на створення більш ефективних, прозорих і доступних державних сервісів, що базуються на інноваційних технологіях. Ці тенденції сприяють зростанню довіри до державних структур, покращенню якості державних послуг і підвищенню участі громадян у державних процесах.

Висновки. Розуміння теоретичних засад та сучасних тенденцій розвитку електронного урядування є ключовим для дослідження стандартизації процедур надання адміністративних послуг.

Оцінювання електронного уряду за 2024 рік показує, що загалом спостерігається тісний зв'язок між рівнем доходу у державі (вираженим валовим внутрішнім продуктом на душу населення) та значеннями EGDI. Майже 90% країн з показниками EGDI понад середньосвітове значення відносяться до країн з вищим за середній або високим рівнем доходу.

На цьому фоні Україна, яку відносять до держав з рівнем доходу, нижчим за середній, є однією з небагатьох, але доволі істотних винятків із загальних тенденцій, оскільки продемонструвала стрімке зростання EGDI, що особливо помітно на фоні загальносвітових та європейських тенденцій.

Трансформація діяльності органів державного управління в електронний вигляд обмежена колізійним характером законодавства з одного боку і бюджетним фінансуванням з іншого, що не сприяє швидкому впровадженню і ефективному функціонуванню системи надання адміністративних послуг засобами електронного урядування.

Для досягнення успіху необхідно продовжувати інвестувати в розвиток інфраструктури, підвищувати цифрову грамотність населення та залучати до цього процесу громадськість і бізнес.

Література

1. Про адміністративні послуги: закон України від 06.09.2012 № 5203-VI // Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> (дата звернення: 14.10.2020).
2. Биркович Т.І., Биркович В.І., Кабанець О.С. Актуальні питання щодо запровадження електронного урядування у сфері екології та природних ресурсів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 74-78.
3. Степанов В.Ю. Сучасні інформаційні технології в державному управлінні. *Економіка та держава*. 2010. № 9. С. 101-103.
4. Dunleavy P., Margetts H., Bastow S., Tinkler J. New Public Management is Dead – Long Live Digital-Era Governance. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 2006. Vol. 16. № 3. P. 467-494.

5. Качний О. Законодавчі аспекти впровадження інформаційно-комунікаційних технологій – стратегічного напрямку оптимізації державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 5. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=853>

6. Про деякі питання реформування державного управління: розпорядження кабінету міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р. дата оновлення: 25.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#Text>

7. Міністерство цифрової трансформації України [Електронний ресурс] // Міністерство цифрової трансформації України. – Режим доступу: <https://thedigital.gov.ua/> (дата звернення: 05.10.2024).

8. Організація Об'єднаних Націй. Департамент економічних і соціальних справ (2022). E-Government Survey 2022. The Future of Digital Government [Електронний ресурс] // DESA Publications. – Режим доступу: <https://desapublications.un.org/sites/default/files/publications/2022-09/Web%20version%20E-Government%202022.pdf> (дата звернення: 08.10.2024).

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine “On Administrative Services”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> (Accessed 14.10.2020).

2. Byrkovych, T. Byrkovych, V. and Kabanets, A. (2019), “Current issues on the implementation of electronic governance in the field of ecology and natural resources”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 16, pp. 74-78.

3. Stepanov, V.Yu. (2010), “Modern information technologies in public administration”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 9, pp. 101-103.

4. Dunleavy, P. Margetts, H. Bastow, S. and Tinkler, J. (2006), “New Public Management is Dead – Long Live Digital-Era Governance”, *Journal of Public Administration Research and Theory*, vol. 16, no. 3, pp. 467-494.

5. Kachnyj, O. (2015), “Legal aspects of implementation of information and communication technologies that are strategic directions of optimization of public administration”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 5, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=853> (Accessed 14.10.2020).
6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution “On some issues of public administration reform”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#Text> (Accessed 14.10.2020).
7. Ministry of Digital Transformation of Ukraine (2024), available at: <https://thedigital.gov.ua/> (Accessed 05.10.2024).
8. DESA Publications (2022), “E-Government Survey 2022. The Future of Digital Government”, available at: <https://desapublications.un.org/sites/default/files/publications/2022-09/Web%20version%20E-Government%202022.pdf> (Accessed 08.10.2024).

Стаття надійшла до редакції 09.12.2024 р.